

RYNINGSHOLM - GRAVFÄLT OCH SÄTERI

Några kilometer söder om Eksjö finns ett av länets alla riksintressen, Ryningsholm. Med riksintresse menas områden som av olika anledningar är av nationellt intresse för kulturmiljövården. I det här fallet handlar det om en herrgårdsmiljö. I området finns även flera järnåldersgravfält.

Herrgården fick i början av 1600-talet sitt namn efter riksrådet Peder Nilsson Rynning, men det var först 1647, då egendomen ägdes av familjen Bagge, som säteriet inrättades. Den befintliga herrgårdsbyggnadens bottenvåning är äldre, men den försågs 1822 med en övervåning. Herrgårdsmiljön och omgivande kulturlämningar ligger i ett öppet odlingslandskap präglat av sjösänkningar under 1800-talets andra hälft kring Solgenåns övre vattensystem.

Under medeltiden låg här byn Sjustad, vars efterled *-stad* antyder ett ursprung från järnåldern (ca 500 f.Kr.–ca 1050 e.Kr.). Ryningsholm ligger i Höreda socken, som är en av de fornlämningsstätaste i bygden. Mest iögonfallande är de tre gravfälten intill landsvägen norr om Långsjön, men här finns också gott om spår efter träkolstillverkning samt återstoden av en äldre färdväg, en så kallad halväg. Spridda fynd av stenåldersyxor har gjorts i åkrarna.

Det finns även uppgifter om en sedan länge försvunnen runsten. Den skall ha stått nära Brostugan, helt intill den gamla landsvägen och ån som rinner ner i Långsjön. Enligt en uppteckning från 1600-talet hade den inskriptionen "Gunnmund reste dessa stenar efter Sven, (sin) fader".

På det största av de kvarvarande gravfälten står drygt hundra resta stenar. Det har genom århundradena varit utsatt för åverkan, dels har man tagit stenar för olika byggnadsändamål, dels har stora delar av gravfältet varit uppodlat. I slutet av 1920-talet restaurerades gravfältet och stenarna restes upp. I samband med detta gjordes även några mindre utgrävningar runt några av stenarna. Man hittade då bland annat brända ben, ett skifferbryne, en järnkniv och järnslag.

Denna bild från 1940-talet visar Ryningsholms herrgård från söder. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 52

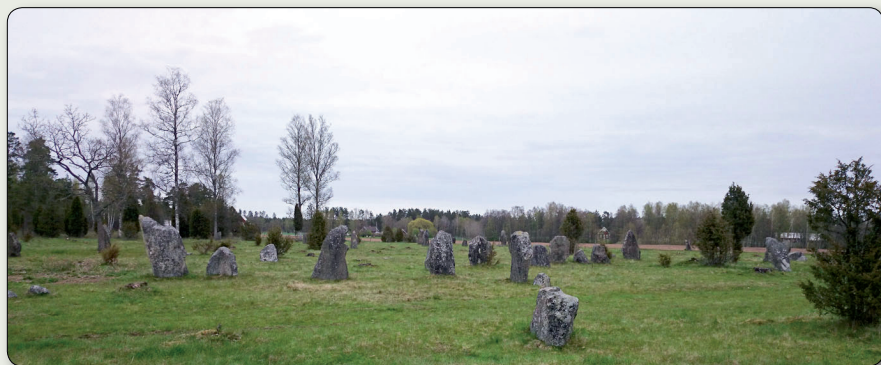

HITTA HIT

Från Eksjö: kör ca 6 km söderut på Rv 32. Ryningsholm ligger strax öster om vägen.

Koordinater:

N 6385100/E 498305
(SWEREF 99 TM) // N 57°
36' 29,80", E 14° 58' 17,89"
(WGS84)

Gravfälten vid Ryningsholm omfattar en stor mängd resta stenar. Foto Jönköpings läns museum.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 • www.jkpglm.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Läns museet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämnarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgränder med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturreservat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställena varierar. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snårig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

